

визначення соціальних змін, пошуку ресурсів, можливостей і меж перебудови усталених норм, окреслення перспектив. І все це можливим може стати, якщо відбудуться значні зміни в освітніх програмах, будуть створені умови для їх втілення в реальність.

Література

1. Демина Л. Д., Ральникова И. А. Психологическое здоровье и психологическая культура личности в структуре профессиональной подготовки студентов в вузе [Електронний ресурс] / Л. Д. Демина, И. А. Ральникова. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskoe-zdorovie-i-psihologicheskaya-kultura-lichnosti-v-strukture-professionalnoy-podgotovki-studentov-v-vuze>
2. Колмогорова Л. С. Становление психологической культуры личности как ориентир современного образования [Електронний ресурс] / Л. С. Колмогорова. – Режим доступу: http://www.altspu.ru/Journal/pedagog/pedagog_3/at14.html
3. Основи теорії гендеру: Навчальний посібник / Т. М. Мельник, Н. Д. Чухим, І. О. Головашенко та ін. – К.: "К.І.С.", 2004. – С. 10–29.

УДК 37.036+37

Майданюк Ю. О.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МЕДІАТОРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Постановка проблеми в загальному вигляді. Система професійної підготовки студентів до ролі медіатора спирається на науково-методичне обґрунтування необхідного забезпечення навчального процесу у вищій школі з урахуванням потреб соціальної практики та професійної компетентності майбутнього спеціаліста.

Тому, слід зазначити, що вміння медіатора затребувані не тільки при вирішенні назрілих конфліктів, але і в умовах запобігання конфліктам, а також налагодження партнерських відносин і підвищення функціонального ресурсу мікросоціальних утворень, в тому числі, сімейних, виробничих, навчальних та громадських.

Узагальнюючи можна сказати, що випадки успішного завершення переговорів сторін конфлікту в форматі медіації поодинокі, але це скоріше виняток, ніж правило. І головними причинами такої ситуації є відсутність законодавчо закріпленого механізму медіації та брак теоретичних і практичних досліджень стосовно цієї теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти медіації та інших процедур альтернативного вирішення конфліктів висвітлювалися у працях Л. Морської, Н. Гришиної, Н. Лаврової, В. Лаврова, Є. Сорокіної, М. Вдовіної.

Метою статті є виділення критеріїв та розкриття особливостей розвитку медіаторської компетентності майбутніх соціальних працівників.

Виклад основного матеріалу. Основою роботи соціального працівника є вирішення конфліктів, отже визначення поняття конфлікт з точки зору медіації найбільш точно подано у проекті закону України «Про медіацію» – це розбіжності, протилежність інтересів сторін, відмінна позиція двох або більше суб'єктів правовідносин, внаслідок чого одній із сторін чи обом сторонам може бути нанесена моральна та/або матеріальна шкода.

У цьому ж законопроекті «Про медіацію», ядром якого є правові основи надання послуг медіації на професійних засадах, подано визначення понять, що є ключовими у нашій статті, а саме - «медіація» та «медіатор», отже, медіація – це альтернативний (позасудовий) метод вирішення спорів, за допомогою якого дві або більше сторони спору намагаються в рамках структурованого процесу, самостійно, на добровільній основі досягти згоди для вирішення їх спору за допомогою медіатора;

У свою чергу, медіатор – це особа, яка відповідає вимогам, встановленим цим законом та медіаційним застереженням (угодою про медіацію), яка має статус медіатора відповідно до цього закону і яку сторони спору обрали для проведення медіації [5].

Як зазначає Н. Гришина медіаторство має два позитивні аспекти впливу на процес врегулювання конфлікту. По-перше, присутність на переговорах третьої сторони сама собою має позитивний ефект, оскільки знижує міру деструктивності у взаємодії сторін. По-друге, медіаторство, спрямоване на організацію ефективної комунікації, діалогу між сторонами конфлікту, робить їх активними учасниками процесу розв'язання конфлікту [1, с. 176].

Опираючись на законопроект «Про медіацію» розглянемо основні завдання медіації:

1. вирішення конфлікту шляхом досягнення його сторонами взаємоприйняттого для них рішення;
2. усунення спричиненої конфліктом шкоди;
3. запобігання поновленню конфлікту;
4. відновлення правопорядку та гармонізації суспільних взаємовідносин [5].

Відповідно, здійснюючи підготовку соціального працівника до ролі медіатора на основі завдань медіації, ключовим є сформувати вміння та новички здійснювати соціально-правовий захист осіб, що ґрунтуються на знаннях та практичних вміннях із конфліктології, права, психології, юриспруденції, ораторського мистецтва, іноземних мов, а також особистісних характеристик.

Зазначимо, що у етичному кодексі медіаторів вказано, що медіатор має право проводити процедуру медіації тільки у разі, якщо він має достатню кваліфікацію аби задовольнити обґрунтовані очікування сторін. Це передбачає належне навчання, безперервне оновлення знань і практики медіації у відповідності зі стандартами і принципами акредитації медіаторів [2].

Опираючись на вищесказане, можемо виділити ролі медіатора:

- каталізатор;
- менеджер;
- арбітр;
- фасилітатор;
- перекладач;
- інформатор;
- «міст» до нової структури;
- «перевіряючий» реальність досягнутих угод;
- диригент;
- синтезатор [4].

Зазначимо, що компетентність медіатора характеризується сукупністю знань, умінь та навичок, а також особистісних особливостей, перш за все, інтелектуальних і емоційно – мотиваційних [3].

За окресленими вище аспектами та опираючись на ролі медіатора, компетентності соціального працівника та методичку формування медіаторської компетентності майбутніх юристів за Л. Морською, можемо виділити критерії медіаторської компетентності майбутніх соціальних працівників:

- професійна спрямованість та мотивація;
- вміння легко пристосовуватись до ситуації та налагоджувати контакт;
- ерудованість у сфері політики, права, конфліктології, психології;
- комунікабельність;

- стресостійкість;
- об'єктивність.

Висновки. Отже, підсумовуючи вищесказане, можна стверджувати, що професійна підготовка соціального працівника до ролі медіатора ґрунтується не тільки на комунікативних навичках і знаннях з області конфліктології, а й на системних уявленнях про закономірності мікросоціальної динаміки в проблемних умовах, знаннях із психології, юриспруденції, права.

Література

1. Долинська Л. В., Матяш-Заяц Л. П. Психологія конфлікту: Навч. Посібн. – К.: Каравела, 2013. – 304 с.
2. Кодекс етики медіатора [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrmediation.com.ua/ua/about_center/mediator_code_of_ethics/
3. Лаврова Н. М, Лавров В. В, Лавров Н. В. Конфликт и карта медиации. – СПб: Бридж. 2012. – 144 с.
4. Медиация-искусство разрешать конфликты [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.institute-mediation.com/mediacia
5. Проект Закону України «Про медіацію» (реєстр. № 2480 від 27.03.2015 р.), внесений на розгляд Верховної Ради України народним депутатом А. І. Шкрум [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua>

Małgorzata Gogolewska-Tośka

Kompetencje studentów kierunków nauczycielskich w wybranych państwach Unii Europejskiej

W Polsce rok 1989 zapoczątkował epokę transformacji ustrojowej państwa. Rozpoczęło się historyczne „dzieło” kształtowania ładu społecznego, gospodarczego, ekonomicznego i politycznego kraju. Stąd też reforma służby zdrowia, ubezpieczeń społecznych czy edukacji. Można przyjąć, że zmiany polityczno – ustrojowe determinują kierunki przemian społecznych, stanowią impuls do nowego myślenia o samym sobie, o swoich szansach i możliwościach. Przeobrażania życia społecznego oraz budowanie nowego ładu demokratycznego wymuszają zmiany w systemie myślenia o edukacji, nastawionej na orientowanie jej uczestników w globalnych problemach współczesnego świata.¹⁶ Dlatego też, trudno nie zgodzić się z Mirosławem Handke, który już w 1999 roku podczas wykładu inauguracyjnego mówił, że: "Ustrój demokratyczny sprawdza się tym lepiej, im wyższe jest wykształcenie społeczności go tworzącej (...). Myślę, że rzeczywiście ustrój demokratyczny, który może nie jest najdoskonalszy, naprawdę sprawdza się wówczas, gdy społeczność go tworząca rozumie reguły, którymi się posługuje, gdy ma swego rodzaju dystans, gdy zbyt łatwo nie ulega emocjom, a raczej poddaje się pewnym racjonalnym odpowiedziom na ten system. A więc nie możemy zbudować ustroju demokratycznego bez naprawdę dobrej edukacji."¹⁷

Zmiany ustrojowe, które miały miejsce w Polsce oraz proces integracji z Unią Europejską, wyznaczyły nowe realia społeczno – polityczne i spowodowały trwałe zmiany w systemie oświaty, którego najważniejszym ogniwem jest nauczyciel. Jak pisał B. Suchodolski „Nauczyciel nie może być człowiekiem, który patrzy w przeszłość, ale musi być człowiekiem, który patrzy w przyszłość. Nie ma on być przede wszystkim kapłanem i

16 J. Malinowska, Kompetencje komunikacyjne nauczycieli jako wyznacznik poczucia podmiotowości uczniów w szkole. Diagnoza – biograficzny wymiar ich uformowania, Wrocław 2008, s. 12 – 13.

17 P. Długosz, Elitaryzm versus egalitaryzm systemu oświatowego. Analiza aspiracji edukacyjnych gimnazjalistów Polski południowej, (w:) M. Niezgoda (red.), Społeczne skutki zmiany oświatowej w Polsce, Kraków 2011, s.129